

Faren min Magnus, og sjarken N 32 NF

Litt av det jeg husker om han og det han holdt på med. Magnus var født 19 juli 1904. Far hans døde da han var 3 år, og da var det moren og eldre søsken som måtte ta forsørgerbyrden. Det var ikke greit på den tiden, men det var driftige folk og da måtte det gå. Det er fortalt til meg at da hans mor døde var han på sildefiske i Haugesund, men det var ingen mulighet for å reise hjem til begravelsen. Vi kan godt forstå hvordan det måtte være. På den tiden ville det ta lang tid å reise hjem fra Haugesund.

Det er vanskelig å si, men hadde du ikke penger nok for å reise så langt var det heller ingen annen mulighet. Han var 21 år den gang, og turen nedover dit var med et notbruk fra området der han bodde.

Den første tiden da jeg var såpass gammel at jeg begynte å huske han og det han holdt på med, da var han blitt omkring 40 år. Han arbeidet alltid, og det var mye med å få småbruket i den stand han ville ha det. Det var mye grøfting for å tørke opp jorda, og dette måtte gjøres med hakke og spade, et tungt og slitsomt arbeide. Alt måtte gjøres med handmakt, men i 1945 kjøpte han hest og da ble det litt mindre slit.

Han var veldig interessert i å lære om landbruk, og abonnerte på et blad som hette Norden, og det handlet visst mye om landbruk. Etter at han var død og vi skulle dele det som var etter dem, da fikk jeg en bok som han hadde kjøpt og som handlet om landbrukslære. Det var nok på den måten han fikk sine kunnskaper om gårdsdrift.

Etter at vi fikk hesten var det mye å være med på når den ble brukt. Noe av det første jeg husker av dette var vinteren 45-46. Tyskerne var dratt tilbake, og øverst i Sildhopvatnet var det et stort lager av kull som var igjen etter dem, og min far hadde da kjøpt en del av dette. Jeg var nu blitt 9 år og var da med for å hjelpe til med dette.

Vi kjørte på isen over vannet, og da var det slik at vi måtte vente til isen var tykk nok for å kjøre på den, og det kan hende det var begynnelsen til vinteren 1946.

Det var fint å være med på dette, isen var blank og fin og hesten var skodd så alt var trygt i så måte. Utenom dette ble det mange turer i utmarka for å hente brensel. Vi brukte mye torv som brensel, men det meste vi brukte var bjørkved.

Dette arbeidet med å hente brensel foregikk om vinteren, og det ble alltid mange turer på en dag. Hesten var alltid glad når vi hadde lastet på og da gikk det fort, men når vi skulle tilbake for å hente nytt lass så ble han sur og da gikk det ikke fort.

Utenom dette så var det kuer, sauer, geit og noen år gris som måtte taes vare på. Men kanskje det meste han holdt på med var hønene. Det begynte nok i det små, men etter hvert så ble det flere, og på det meste var det 300 stk. Han hadde også egen rugemaskin slik at han behøvde ikke å kjøpe kyllingene. Det var veldig artig når disse små nøstene kom ut av egget, og det var vel slik at han hadde et godt lag med å få dette til slik at de fleste levde opp.

Det var også slik at kyllingene måtte bli såpass stor at han kunne se på kammen om det var høne eller hane, og det ble omkring like mange av hver. Dette betydde at vi kunne spise kylling så mye vi ville. Ja, her kommer mamma Elfrida, inn i bildet. Hun var flink med å lage mat, og kyllingen hun laget var veldig god. Egg ble det også mye av, dette fordi det var noe som ikke kunne selges og da kunne vi spise det selv.

Far var også en av de første som kjøpte traktor der i bygda. Det var ingen stor traktor, men det ble en god erstatning for hesten når den ble borte. Den traktoren finnes fremdeles, og den er også i kjørbar stand.

Jeg vil tro at min far var mye lik sin bestefar Peder Olsen, det var vel jordbruket han hadde

mest lyst å arbeide med. Men han var også en dyktig fisker, og han drev også mye med fiske i Mørsvikfjorden. Dette var også for å spe på med litt penger til det som måtte til for å leve. Det var mye som trengtes til gårdsdriften av forskjellige slag. Foruten traktoren var han en av de første som kjøpte slåmaskin der i bygda, og dette var et stort fremskritt den gang. Det var greit å slippe å slå gresset med ljàen, den var tung å håndtere.

Jeg vil nevne at min far også var en ivrig jeger, og det var for det meste ryper han jaktet på. Etter at krigen var slutt i 1945 var det veldig mye vilt, og da hadde det ikke vært jaktet på 5 år. Det var ikke lov å ha gevær i de årene mens krigen varte.

Noen ganger var det arbeide utenom det som skulle gjøres hjemme. Høsten 1945 reiste han til Hammerfest i Finnmark for å være med på å bygge opp det som tyskerne hadde brent. Utenom det var han mange år og arbeidet på et fiskebruk i Stamsund. Han fortalte om da han spurte om å få jobb på det bruket, at da de fikk greie på at han var tunghørt kunne han ikke få jobb, men det ordnet seg til slutt og han ble der i mange år. Dette arbeidet pågikk om vinteren når skreifisket pågikk.

Høsten 1948 kjøpte han en 18 fot sjark, og den ble registrert i Nordfold Kommune, N32NF. Denne var helt ny så han måtte bygge den ferdig med hus og det som skulle til. Motoren kunne du ikke kjøpe fritt de første årene etter krigen, og han fikk da kjøpe en brukt 3 hk Sabb. Båten ble satt i nauset, og han fikk hjelp til å montere motoren og ellers gjøre den klar til bruk. Den første tiden etter at båten var ferdig var det han selv som brukte den, men det var vel slik at den Sabben ble han aldri fortrolig med. Motoren var litt vanskelig når den skulle startes, og da var det en gang vi lå ved fiskebruket til Erling og pappa skulle starte motoren. Den startet til slutt men med et forferdelig leven, og det var som en flymotor og båten ristet noe voldsomt. Men vi fikk heldigvis roet det ned, og etterpå fikk vi litt hjelp og da gikk det bra. Etter at vi hadde brukt båt og motor en tid så gikk det bedre, men det var nok slik at etter hvert som jeg ble gamlere så likte pappa at jeg overtok å bruke den.

Jeg vil også fortelle litt om det fisket vi var med på i Belkjosen. Første året var 1949, vi gikk dit for å fiske torsk om vinteren. Dette kunne vi gjøre i 3 uker når jeg hadde skolefri. Det var en liten båt vi hadde, og da ble det ikke mye plass utenom senga. Pappa var alltid tidlig oppe om morran, lenge før det ble lyst, og da ble det lang tid etter at vi var ferdig med fisken. Vi driftet med garn, og da var det å dra dem opp, ta ut fisken og sette dem igjen.

På den tid var det ikke mye luksus for noen, og vi hadde ikke radio engang. Det ble mye bare å sitte stille å vente på at tiden skulle gå. Vi lå fortøyd på Nøtnesvika, men jeg kjente ingen av folkene som bodde der. Jeg tok allikevel motet til meg en gang og rodde til land for å besøke noen av folkene der. Jeg kom da til Erling Nøtnes der jeg ble tatt godt imot, men jeg var 13 år den gang og det kunne være vanskelig å finne noe å prate om, men det gikk greit og jeg syntes det var trivelig å være der, de hadde også en datter Henny, som var 9 år den gang. Det var mye fisk i Belkjosen på den tiden, og jeg mener å huske at vi fikk bra med torsk. Vi leverte fisken til et fiskebruk på Nøtnes, og der fikk vi også ta garnene på kaien når det trengtes.

Dette var veldig greit, men så var det en gang det kom en oppkjøper fra Nordfold og ville kjøpe fisken, de betalte litt mer og dermed solgte vi til dem. Dette skulle vi ikke ha gjort, fordi fiskekjøperen på Nøtnes ble fornermet på oss, og da kunne vi ikke gjøre det flere ganger selv om vi fikk mindre pr. kg hos ham.

Det var godt når det ble helg, fordi om lørdagene gikk vi hjem. Men så var nu pappa slik at han alltid skulle være tidlig ute, og da gikk vi tilbake midt på dagen søndag. Det var bare to timer å gå tilbake dit, men det var hans måte å gjøre det på, og det må selvfølgelig respekteres.

Det ble etter hvert mange turer med den båten, med fiske etter torsk og flyndre. Det ble da

slik at det vi fisket for skulle min lott være å få part i båten, og til slutt eide vi båten sammen. Pappa var også medeier i et notbruk, og det var også en del arbeide med dette. Nota skulle holdes i stand, og båtene skulle males og tjæres. Han var også med på dette fisket etter sild som foregikk om høsten.

Jeg vil også nevne at da han kom hjem fra Amerika i 1931 etter å ha vært der i 5 år, kjøpte han og broren Ingvald, en Nordlandsbåt på omkring 30 fot med en 10 hk Union. Men denne båten var det broren som brukte. Foruten denne Nordlandsbåten og sjarken så hadde han slitt ut to påhengsmotorer og i tillegg hadde han en trebåt med en Japp motor, og som han brukte etter at han var ferdig med sjarken. Denne båten har to av mine brødre, Marvin og Finn, restaurert slik at den er i full brukbar stand. Dette forteller litt om at pappa var driftig i sitt yrke både på hav og land.

Jeg har nevnt at pappa var tunghørt, og det var ikke alltid at det var forståelse for det, men han var en god arbeidsmann og at han var tunghørt kunne han ikke noe med. Jeg må også fortelle at han var mye opptatt av om det kunne gjøres noe med dette, og da sykehuset kunne operere så reiste han dit. Vi var alltid vant med at vi måtte snakke høyt og inntil øret, for at han skulle høre.

Han ble da operert om natten, og jeg besøkte han om morgenen, og som vanlig snakket jeg høyt inntil øret, men da holdt han seg for øret og sa: ” du må ikke rope for nu hører jeg på vanlig måte” Dette var litt uvirkelig, men dessverre holdt det ikke så lenge.

Til slutt vil jeg si litt om hvordan han var som menneske. Rolig og snill, og han kunne også være spøkefull iblant. Når han fikk broren Hans Peterson, i besøk fra Amerika, da hadde de mange fine stunder sammen. Det gikk mye på jakthistorier fra tidligere tider, og da ble det mye latter omkring dette.

Jeg husker også fra et julebord på aldershjemmet der pappa var, og så var vi sammen med han og en annen mann. De var begge to på litt under 100 år, og vi spiste og koste oss. Til maten var det også rødvin, men pappa og den andre mannen drakk Sprite som er en sort brus. Pappa sitter da og ser på flasken, og så sier han til den andre: ”her ser du hva vi har drukket, ren sprit,” og pekte på etiketten på flasken. Ja, det ble mye latter, og det var en flott stemning den tiden dette varte.

Dette sier litt om pappa, han kunne skøye helt til det siste. Den gode latteren hans når det var noe han likte, ja, den vil alltid sitte i minnet.

Oktober 2011, Jarle